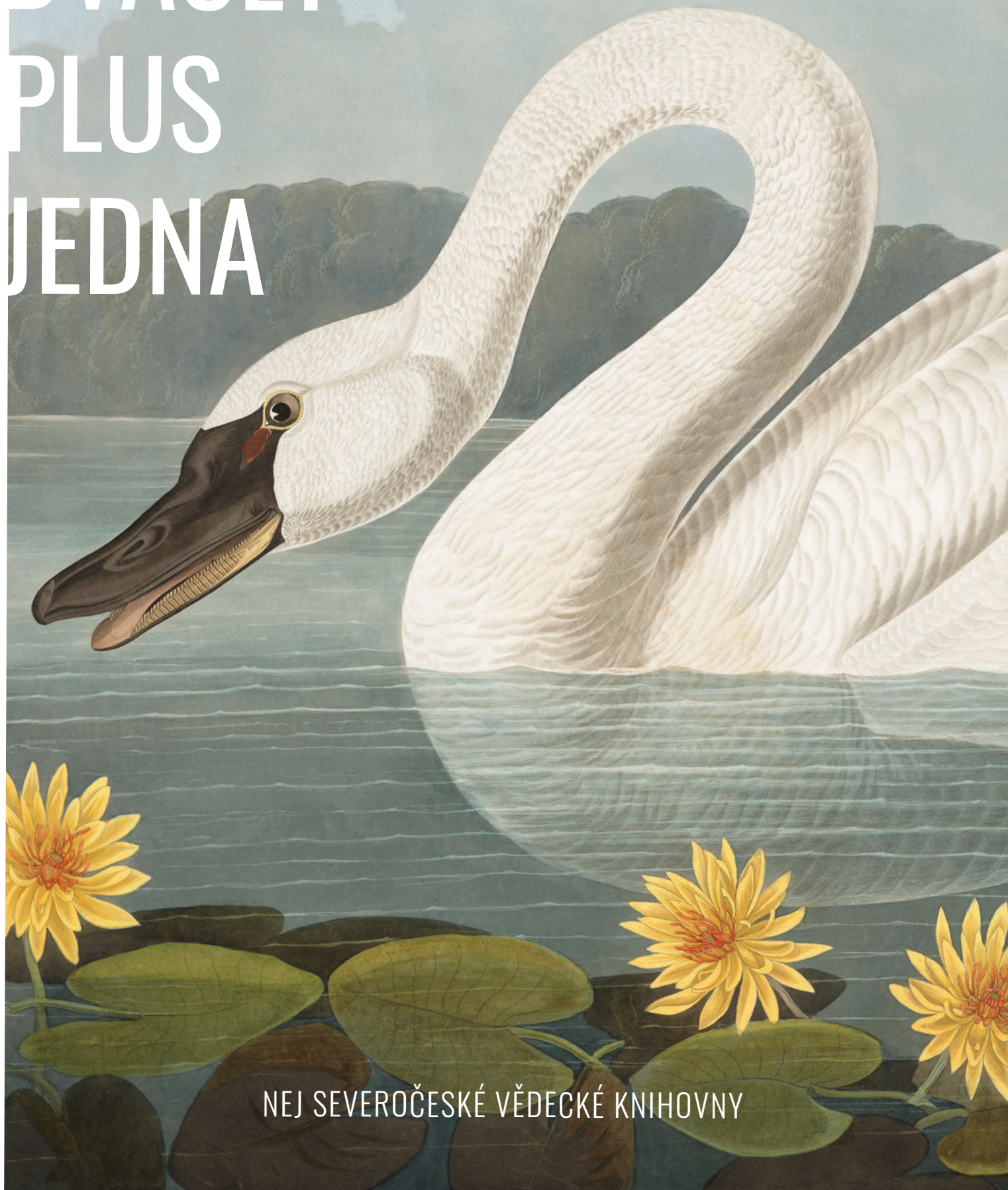

DVACET PLUS JEDNA

NEJ SEVEROČESKÉ VĚDECKÉ KNIHOVNY

Sagittarius

ECLIPHTICA

Ophiuchus

Yed

Libra

Aquila

Hercules

Corona

Erinus

Delphin

Lyra

Bootes

Cygnus

Draco

Bennaz

Pegasus

minor

alkor

Alioth

Cepheus

Alruka
Stella polaris

Dubhe

Vrfa maior
Plauftrum

Deltoion

Perseus

Cassiopea

Erichonius

cap. Medufe

Gemini

Cancer

perit lauachro

Turbatq; urdium

et ex tuas splendor: p xpm splendet in endos.

Sub arbor malo suscitauit te.

Ibi corrupta est mater tua...

fidia.

Que est ista q; ascendit de ter: to celis affluens immo:
sup dulcem suau...

figa. ci.

Dilectis nris amibidus et rubricatio' eas ex multib;

Conditus ex hunc p'lophat' et exia i'ymo.

Katholische Straßburger

A B C D E

N D E X

Heiliges Schrift

Alten und Neuen Testaments

**Nach der gemeinen Lateinischen und von der heiligen
Kirchen bewehrten Uebersetzung**

Auf gnädigsten Befehl

Ihro Durchleuchtigsten Eminenz

des genädigsten Fürstens und Herrns,

M S R R R S

Armandi Gastonis von Rohan,

**Der Heil. Römischen Kirchen Cardinals, Bischof
fen und Fürstens zu Straßburg / Landgrafens im Elßaz /**

des Heil. Römischen Reichs Fürstens / K. K.

Vener
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Hortwestm
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Griades
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Nordosten
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Sepetruon
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Sutosten
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Ocident
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Sutwestm
 O sten
 Westm
 Norden
 Suden

Januarus
 Sol in aquario
 februarus
 Sol in piscas
 S. c. petrus
 S. c. paulus
 S. arcus
 Sol in arietem
 Aprilis
 Sol in taurum
 S. c. philippus
 S. c. iacobus
 S. iunius
 Sol in gemine
 S. c. matthias
 S. c. matheus
 S. iulius
 Sol in leone
 Augustus
 Sol in virgine
 S. c. iohannes
 S. c. bartholomeus
 S. september
 Sol in libra
 S. october
 Sol in scorpione
 S. c. symon
 S. c. iuda
 S. nouember
 Sol in sagittario
 S. december
 Sol in capricornu
 S. c. andreas
 S. c. thomas

i	Januarus	df	7
ii	Sol in aquario	f	8
iii	februarus	g	9
iiii	Sol in piscas	h	10
v	S. c. petrus	id	11
vi	S. c. paulus	ce	12
vii	S. arcus	c	13
viii	Sol in arietem	eb	14
ix	Aprilis	cl	15
x	Sol in taurum	zf	16
xi	S. c. philippus	dc	17
xii	S. c. iacobus	zn	18
xiii	S. iunius	s	19
xiiii	Sol in gemine	zc	20
xv	Junius	za	21
xvi	Sol in cancro	df	22
xvii	S. c. matthias	ca	23
xviii	S. c. matheus	c	24
xix	S. iulius	db	25
xx	Sol in leone	n	26
xxi	Augustus	zv	27
xxii	Sol in virgine	zd	28
xxiii	S. c. iohannes	zc	29
xxiiii	S. c. bartholomeus	z	30
xxv	S. september	od	31
xxvi	Sol in libra	es	32
xxvii	S. october	a	33
xxviii	Sol in scorpione	cf	34
xxix	S. c. symon	cu	35
xxx	S. c. iuda	ze	36
xxxi	S. nouember	c	37
xxxii	Sol in sagittario	v	38
xxxiii	S. december	d	39
xxxiiii	Sol in capricornu	zs	40
xxxv	S. c. andreas	te	41
xxxvi	S. c. thomas	c	42

Leta pame M ccc vj w krakow swi geselem powstali si lide proti wossem
 Duchowym pro ne slesketno se tich aeb si se byli puzelst w sodom se mogle y
 hizechy ne smierne wydali panny pame mazelk w domy smstarene studine
 poustapia a hizechy ruffian hmi spigenim koselkuzstwm lalom swim la
 nim se zantepuziml A lide ziwuole boze qm to del cypria nemo huz ge bil
 palili topili wiezeli z zeme wyhameli Sicz kostely klastery kaply domy
 palili bogili ruffili Sbrary kalichy knihy palili sekali a wozmetali Zomu
 chaczeguz aby kniaz byli Dobry qmofan a naborz nasleduguz prvmet
 swatych Z zeme w ssem lidem kuzali hizechy na sobie y na lidu kapli
 Kterzto to gasu lide swoy stem s woz z bram pozem gezdili a omate
 neodiene lidu mmozstwie wodienquow porazeli **Magia** hajtmana
 Gwata zyka slepeho S przedim kniezesa monstrandy

zyka nas b
 te werny : &

Nepzatel se nelekuyte ^{pielen} namnozstwie nehledte pa suxo

Jana
Bednářová

DVACET PLUS JEDNA

NEJ
SEVEROČESKÉ
VĚDECKÉ
KNIHOVNY

katalog výstavy

2020
Ústí nad Labem

Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, ©2020
ISBN 978-80-7055-248-3 (tištěná)
ISBN 978-80-7055-285-8 (pdf)

Drazí čtenáři, příznivci a přátelé,

Severočeská vědecká knihovna slaví v roce 2020 své 75. narozeniny, veřejnosti se totiž v Ústí nad Labem poprvé otevřela 16. listopadu 1945 jako Městská veřejná a studijní knihovna. Z tehdejších několika místností v ulici Prokopa Diviše 16, kde mělo 602 zapsaných čtenářů k dispozici 4 050 knih, se během let rozrostla a stala se důležitým a pro několik generací čtenářů nepostradatelným místem plným pokladů. Místem, kde se mohli setkat s řadou zajímavých a milých lidí, dozvědět se mnoho nového, nechat se okouzlit krásou slov i uměleckou stránkou knižní kultury. Místem, kde si lze nejen číst, půjčit si knihu, noviny, časopis, mapu a mnoho dalšího, ale i místem, kde je možné si odpočinout, popovídat, pobavit se, hrát si, tvořit, zpívat, tančit...

A protože takové pěkné půlkulaté jubileum si zaslouží oslavu s výjimečným dárkem, rozhodli jsme se nabídnout Vám seznámení s několika klenoty, jež naše knihovna ukrývá mezi svými zdmi. Poznejte naše knihy nejstarší, největší a nejtěžší, ale i ty nejmenší. Nezapomněli jsme ani na knihy nejkrásnější a nejzajímavější. A jako bonbonek na konec jsme připojili jednu, která je ve všech směrech NAŠE.

Ačkoliv vybrat těch několik málo knih, jež Vám představíme, nebylo jednoduché a bezesporu jde o výběr z velké části subjektivní, věříme, že setkání s našimi NEJ Vás potěší.

Zdenka Andree

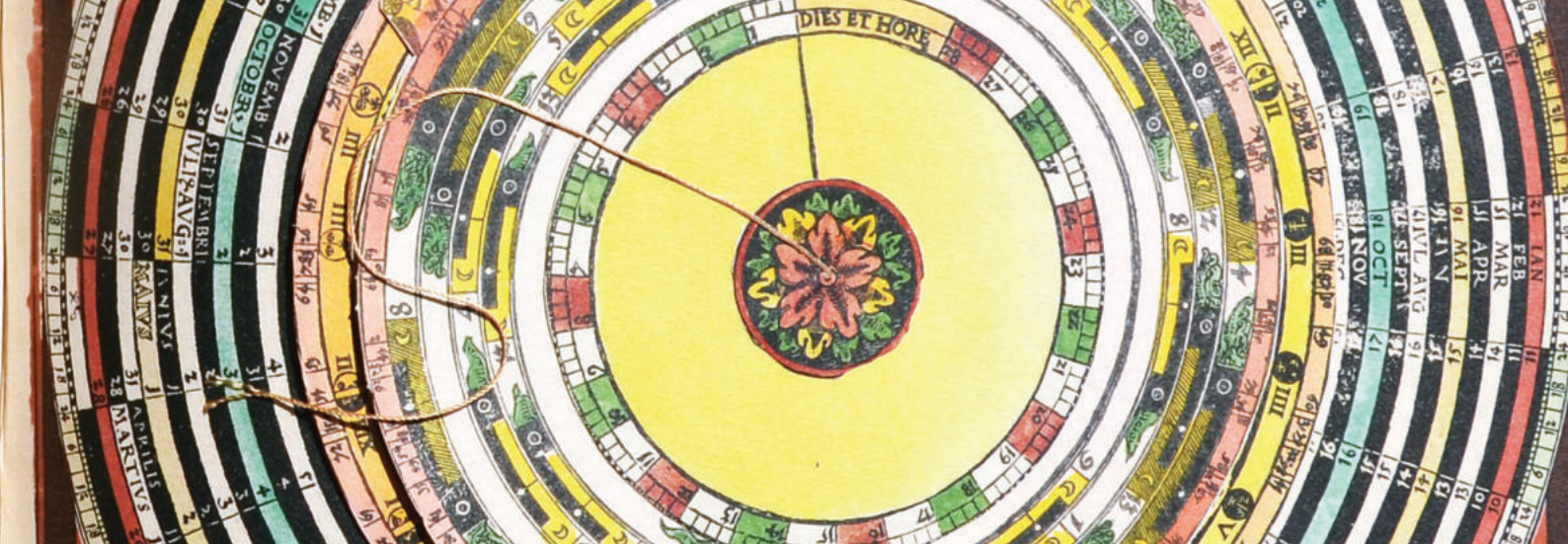
Kniha jako komunikační médium i jako artefakt provází člověka po staletí. Odráží neviditelný svět – svět duševní a duchovní, niterný svět hnutí myslí. Tvoří významný střed mezi tělem a technologií a jako imaginární most propojuje prostředí rukopisů a tištěných knih s orální kulturou i moderní digitální dobou.

Knihu nelze označit za holý předmět. Kniha je proměnlivý organismus zachycující důležité znalosti a vědomosti z vnímání okolního světa, baví, udivuje, formuje názory a myšlenky, reprezentuje, zprostředkovává informace, nabízí umělecké skvosty, žije. K proměnám knižní kultury dochází neustále. V průběhu vývoje lidstva se měnila hmotná podoba knihy, znalosti výroby, technologie a řemeslné zpracování materiálů. Současný výzkum je věnován materiální i textové stránce knihy a zejména jejich vzájemnému vztahu. Vedle toho se badatelé zaměřují na funkci knihy ve společnosti.

Kniha je zajímavá tím, že může říci mnoho, přestože nerozluštíte význam slov z jejích stránek. Mnohé lze „vyčíst“ z poznání, jak a kým byla využívána, jakou má zdobnost, zda obsahuje nějaké vpisky či věnování, jestli ji lze nalézt v seznamu knih určité knihovny.

V raném středověku předpokládalo užívání rukopisů učenost. Mállokdo totiž uměl číst a psát. Vzdělanost se šířila především v kláštorech, většina obyvatel včetně naprosté většiny panovníků byla negramotná. Jako univerzální jazyk se v evropském písemnictví užívala latina, vedle ní postupně pronikaly národní jazyky, v českých zemích se jednalo o češtinu a němčinu. Knihy byly opisovány v klášterních skriptoriích, od 13. století se vedle klášterních mistrů objevili i profesionální písaři. Mistři písaři zaznamenávali mnohé biblické příběhy, přepisovali klasická antická díla, historické události i přírodovědná a filozofická pojednání. Do rukopisů byly malovány miniatury různých typů podle náročnosti objednatelů, knižní výzdoba nejkrásnějších kodexů zahrnovala i úchvatné celostránkové iluminace. Ve vrcholném a pozdním středověku prošla evropská civilizace strukturální proměnou, panovníci se snažili upevnit svou moc, rozrostla se vrstva vzdělaných lidí a vznikala další centra vzdělanosti – panovnická sídla, města, univerzity, žebravé řády sídlící ve městech.

Od Gutenbergova vynálezu knihtisku v polovině 15. století byly knihy dynamicky rozmnožovány především tiskem. První tištěné knihy kopírovaly produkty vyspělé rukopisné knižní kultury pozdního středověku. Rukopisné a tištěné knihy se lišily hlavně snadností multiplikace a možností provádět

změny v textu. Rukopisná kultura byla v mnoha rysech podobná kultuře digitální – existovalo zde „síťování poznatků“, odkazy, hypertext (v podobě vpisků a přípisků, doplňování a textových změn). Tištěná kniha vše fixovala.

Na vývoj knižní kultury měla vliv i knižní vazba. Její podoba se postupně vyvíjela, měnily se konstrukční charakteristiky, rozměrnost vazby, zdobné a ochranné prvky i její řemeslné a umělecké provedení. Transformace zaznamenala také výzdoba knih, jejich materialita, kombinace obrazu a textové složky, typ písma a uspořádání textu na stránce, mezery mezi slovy, zkracování slov, typografie, forma knižního dekoru a vývoj knižní malby.

Z lásky ke knihám se zrodilo bibliofilství, česky knihomilství. Knihy se staly sběratelskými objekty, a to především pokud šlo o vzácné originály, případně krásné knihy se zvláštní úpravou, ilustrované osobitými grafikami a na kvalitním papíru (vydávané většinou v malém nákladu). S cílem ochránit anebo nahradit vzácné původní dokumenty začala být vydávána faksimilia. Nejstarší vznikala knihtiskem již v 16. století. Jde o věrné napodobení originálu, většinou starých tisků nebo rukopisů (tzv. cimélie) a trojrozměrných předmětů (pečeti). Kopie často bývá od původního dokumentu těžko rozlišitelná. Knižní náklad tištěných faksimilií bývá velmi nízký.

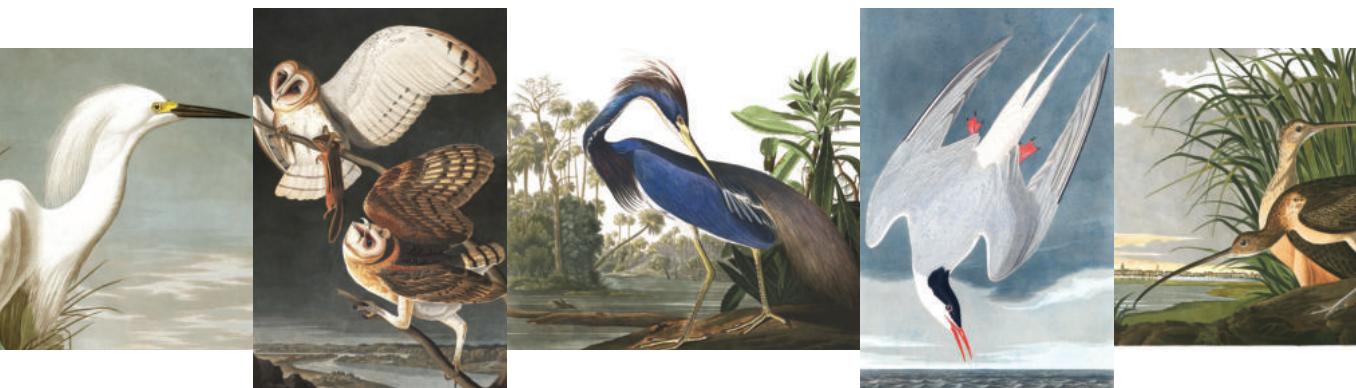
V průběhu staletí vznikaly také domovy pro knihy, tedy knihovny – klášterní, univerzitní, šlechtické, měšťanské, muzejní, spolkové, veřejné, specializované... Zrodily se coby centra vzdělanosti, učení a zábavy, s cílem propagovat či reprezentovat sečtělou, zájmy, moc či bohatství svého majitele, ze sběratelských pohnutek, z praktických, z profesních a dalších důvodů. S knihovnami vznikaly seznamy a katalogy dokumentů, knihy byly označovány jmény vlastníků, exlibris, supralibros nebo heraldickými značkami. Tyto reálie mají již od počátku vysokou hodnotu, jednotlivé záznamy zachycující přesný obsah knih, jména, ceny, společenskou úlohu a význam knih i jejich vlastníka.

Pokud poskládáme alespoň pár střípků z celé skládačky, může mít každý z našich knižních pokladů svůj vlastní životní příběh.

BIRDS OF AMERICA

1

V ýznamný francouzsko-americký ornitolog, přírodovědec a malíř John James Audubon se narodil roku 1785 v Saint-Domingue (dnešní Haiti) a do svých osmnácti let vyrůstal ve Francii. V roce 1803 emigroval do Spojených států, kde žil až do své smrti 27. ledna 1851. Již ve Francii se věnoval realistické kresbě a studiu ptáků a ani po emigraci do Ameriky se svého zájmu nevzdal. Tento geniální samouk za svůj život objevil a popsal celkem 25 nových ptačích druhů a 12 poddruhů. Význam jeho práce v daném oboru dokazuje i to, že jej citoval například Charles Darwin ve své knize O původu druhů.

Audubonovým životním dílem jsou Birds of America (Ptáci Ameriky). Tento nádherný obrazový atlas ptáků bývá dodnes považován za jednu z nejvýznamnějších ornitologických prací. Pro své umělecky velmi zdařilé a propracované ztvárnění ilustrací je skutečným skvostem. Obsahuje 437 akvarelů severoamerických ptáků v životní velikosti. V původním vydání (Havell edition) byly všechny ilustrace reprodukovány z ručně vytvářených mědirytů a kolorovány. Kompletní vydání, v němž je kromě ilustrací popsáno více než 700 ptačích druhů, se rozrostlo do čtyř rozměrných svazků (pro další vydání byl zmenšen formát a počet svazků se zvýšil na sedm). Financování díla zajistili předplatitelé, mezi něž patřil i anglický král Jiří IV. nebo vévoda Orleánský, budoucí francouzský král Ludvík Filip.

Severočeská vědecká knihovna má ve svém fondu dva svazky Audubonových Birds of America. Jde o faksimilia z let 1972 a 1973. Vedle toho, že ilustrace v knihách jsou skutečně velmi krásné, se mohou oba díly pochlubit tím, že patří mezi NEJ ústecké knihovny. Svou výškou a šířkou 100 x 68,5 cm se mezi sebou navzájem přetahují o první místo formátově největší knihy uložené ve fondu knihovny.

AUDUBON, John James. The birds of America, 1972. (1)

AUDUBON, John James. The birds of America, 1973. (1)

signa coram ipso et missi sunt in stagna ignis ardentis sulphuris. Et qui accipiunt carcerem bestie occisi in gladio sedentes super equi qui procedit de ore ipsius.

angels

Sathanas.

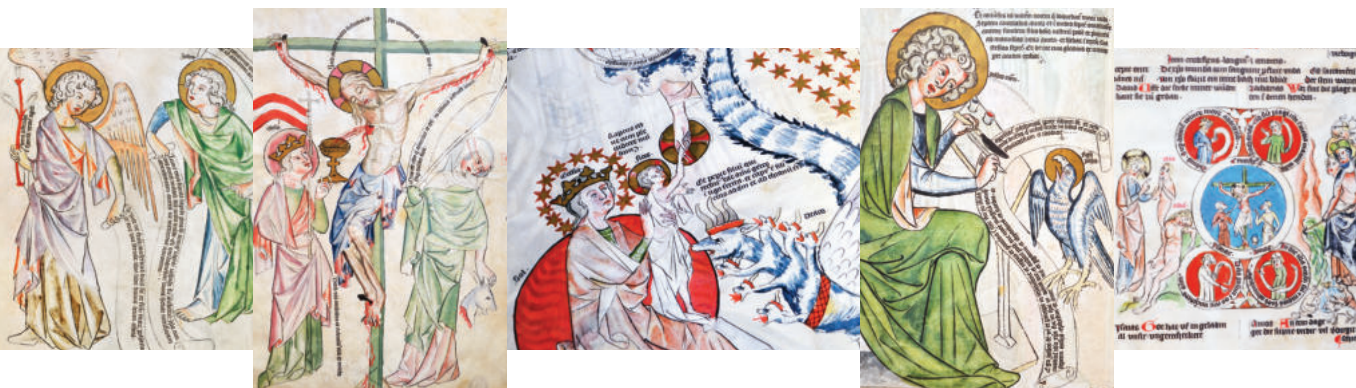
Saptha Sathane

Infernus.

97

BIBLIA PAUPERUM APOCALYPSIS: VÝMARSKÝ RUKOPIS

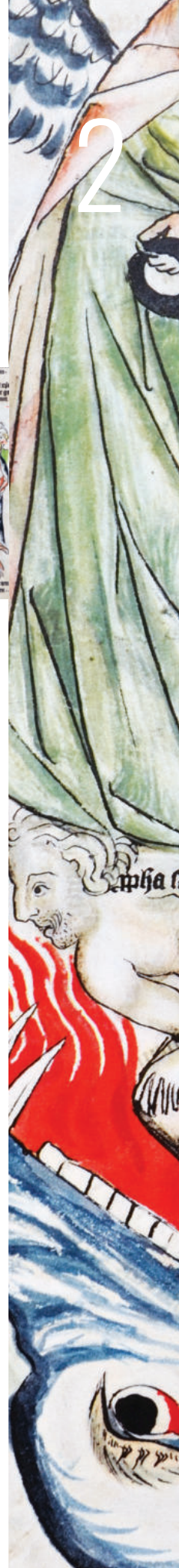
Biblia pauperum Apocalypsis, unikátní iluminovaný rukopis na pergamenu z období pozdního středověku, vznikl kolem 1340/50 v benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Erfurtu. Představuje jedinečný exemplář tzv. „bible chudých“, které se užívalo ve středověku k názornému vyučování biblické dějeprawy u dětí i u dospělých, konkrétně u těch, kteří neuměli číst. Odtud jméno „bible chudých“ – tedy chudých duchem.

Výmarský rukopis na 22 stranách zachycuje působivá velkoformátová vyobrazení Apokalypsy neboli Zjevení sv. Jana, poslední knihy Nového zákona. Fascinující biblické příběhy jsou vizualizovány expresivními iluminacemi vysoké kvality v jasných barvách, některé jsou zdobeny zlatem. Rukopis zahrnuje široké spektrum fantastických obrázků z knihy Zjevení – stvoření s více hlavami, draky plivající oheň, rytíře, anděly a demony a nakonec Boha jako Vykupitele i Spasitele. Skrze tyto děsivé obrazy lze nahlížet do rozmanitých světů apokalypsy. Miniatury jsou navíc doprovázeny několika nápisovými páskami (tzv. banderoly), které obsahují citace z knihy Zjevení.

V roce 1809 rukopis získala vévodská knihovna v německém Výmaru, dnešní Herzogin Anna Amalia Bibliothek.

Severočeská vědecká knihovna vlastní ve svém fondu faksimile tohoto historického klenotu 14. století. Právem jej lze zařadit mezi nejkrásnější knihy knihovny.

Biblia pauperum. Apocalypsis: Die Weimarer Handschrift, 1977. (2)

BIBLÍ SVATÁ

3

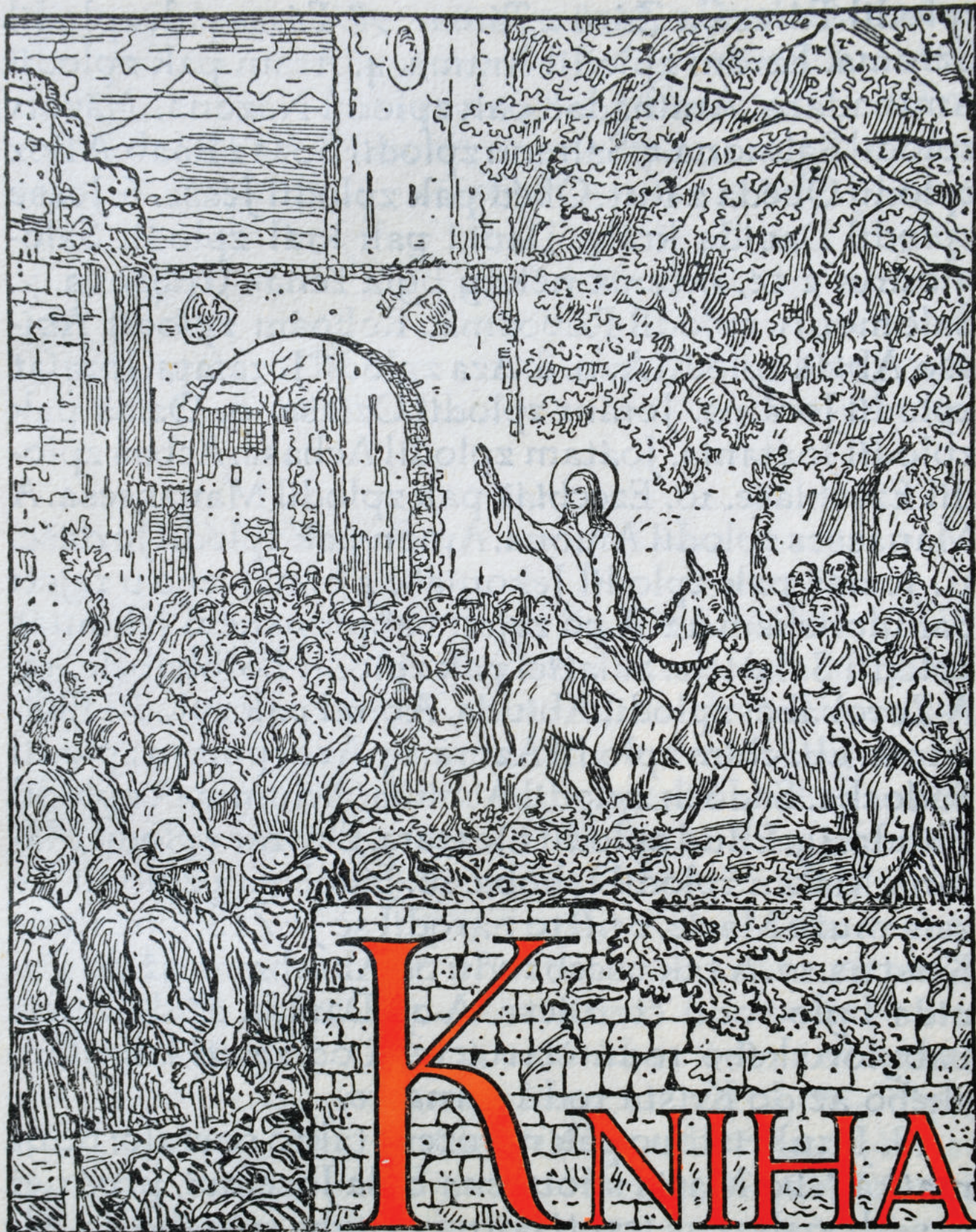

Bible, nejčtenější, nejpřekládanější a nejrozšířenější kniha světa, má mezi všemi knihami nezastupitelné místo. Nikoli neprávem se jí přezdívá Kniha knih. Je také nejčastěji popisovanou a vydávanou knihou. První tištěnou knihou vůbec byla Gutenbergova bible, tzv. 42řádková (B 42), která byla vydána 1454–1455 v Mohuči. První český překlad bible z latinské Vulgáty vznikl kolem roku 1360 a první úplný překlad do češtiny z původních jazyků byl vytištěn 1579–1594 v Kralicích.

Bible obsahuje různý počet knih, např. protestantská vydání mají zpravidla 66 a katolická 72 knih. Křesťanskou bibli tvoří dva oddělené soubory knih. Starší a asi čtyřikrát rozsáhlejší hebrejský Starý zákon (10./9.–2. st. př. Kr.) je tvořen posvátnými texty judaismu. Mladší, křesťanský Nový zákon reflektující aramejsko-židovskou tradici (1.–2. st.) je věnován Ježíši Kristu, jeho učení a počátkům křesťanství.

Severočeská vědecká knihovna se může pyšnit mj. kapesním vydáním Biblí svaté, vydané roku 1913 v Třebíči. Svými rozměry 7 x 5 cm se řadí mezi její nejmenší knihy, které byly v běžném životě pravidelně používány a skutečně čtené.

Biblí Svátá to jest všecka Svátá Písma Starého i Nového Zákona, 1913. (3)

(O) RODU JEŽÍŠE KRISTA, SYNA DAVIDOVA,
SYNA ABRAHAMOVA. ABRAHAM ZPLODIL
IZÁKA. IZÁK PAK ZPLODIL JÁKOBA. JÁKOB
ZPLODIL JUDU A BRATŘÍ JEHO. JUDAS PAK

BIBLÍ KRALICKÁ

4

Na rozšíření a vývoji bible měly výrazný podíl její překlady. Velký počet katolických i nekatolických překladů do národních jazyků narostl obzvláště během 16. století. Prvním úplným překladem bible do češtiny z původních jazyků, nikoli z latinské Vulgáty, byla šestidílná Bible česká neboli Kralická, která představuje v plném slova smyslu vrchol české reformace.

Vytištěna byla 1579–1594 v jihomoravských Kralicích, odkud také dostala svůj název. Z hebrejštiny, aramejštiny a řečtiny ji přeložili překladatelé a teologové jednoty bratrské. Iniciátorem překladu byl bratrský biskup Jan Blahoslav.

První vydání Bible kralické čítalo šest svazků, a to z důvodu rozsáhlých komentářů a vpisků. Jednosvazkové vydání, již bez komentářů, vyšlo v roce 1596. Poslední kralické vydání bylo tištěno roku 1613. Pro své slovesné kvality byla Bible kralická zařazena mezi kodifikační příručky humanistické češtiny. Udržovala českou řeč na výši přes období temna a úpadku v 17. a 18. století. Hluboce zasáhla také do náboženského a literárního světa na Slovensku, kde se v 19. století stala předlohou spisovného jazyka evangelíků, zvaného bibličtina.

V Severočeské vědecké knihovně je možné vedle jiných vydání Bible kralické prostudovat první díl unikátního bibliofilského vydání z roku 1936.

Biblí Kralická, 1936. (4)

DIE CATHOLISCHE STRASSBURGER BIBEL

5

Náboženskou literaturu zastupuje také německý překlad bible. Německé jazykové biblické překlady existovaly již od středověku. Tištěný překlad z Vulgáty v německém jazyce vyšel poprvé ve Štrasburku v roce 1466 v tiskárně Johanna Mentelina ze Schlettstadtu (v 15. století přetištěno ještě čtrnáctkrát). Štrasburk, původně německé, dnes francouzské město, je spojen s počátečními experimenty Johanna Gutenberga a po Mohuči a Bamberku jde v pořadí o třetí místo na světě, do nějž byl zaveden knihtisk.

Severočeská vědecká knihovna má ve svém fondu německý překlad bible Die catholische Strassburger Bibel, vydaný roku 1734 ve Štrasburku. Jde o přetisk štrasburské bible. Známý je také jako Rohanova bible – na mědirytu je vyobrazen portrét štrasburského kardinála Armanda Gaston von Rohana (1674–1749). Krásná celokožená vazba na dřevěných deskách je zdobena slepotiskem a dvěma kovovými sponami. Kniha je tištěna novogotickým písmem (frakturou) převážně ve dvou sloupcích a rámcích. Frontispis je zdooben mědirytem, v dolní čtvrtině ukazuje pohled na Štrasburk, nad ním je alegorické ztvárnění Agnus Dei (beránek Boží), který odpočívá na knize se sedmi pečetěmi.

Kniha obsahuje exlibris „Aus der Bücherei von Ludwig u. Marie Wolfrum, No 13/1“ a vlastnické poznámky s daty 1740, 1790, 1873 a 1898 (Wolfrum).

Die catholische Straßburger Bibel, oder, Heilige Schrift Alten und Neuen Testaments, 1734. (5)

olibros

machavel

virgilius

nabon

beneca

zeronis

alano

teodosi

simon

Beton
in luna

CODEx VINDOBONENSIS 2652

6

Bohatě iluminovaný gotický rukopis astrologických a věšteckých výkladů Codex vindobonensis 2652 patří k nejstarší německé veršované prognostické literatuře. Použití gotického písma a textových odkazů, které poukazují na Rýn, Mohuč a Cáchy, rukopis geograficky řadí do střední oblasti západního Německa. Vytvořen byl ve 14. století jako zakázková práce v německém Limburgu. Prorocké knihy tohoto charakteru sloužily k předpovědím počasí, nemocí, politického vývoje i každodenních problémů. Do dnešních dní se jich dochoval jen zlomek – ve své době byly zakazovány a páleny (čarodějnictví).

Specifický význam kodexu spočívá v celkem 1 296 (36x36) dvojverších, která polemizují mezi nezpochybnitelnou důvěrou v platnost předpovědí a skeptickým přístupem k vyjádření onoho prognostického umění. Odpovědi se tak pohybují mezi oblastí seriózní víry na straně jedné a nadsázkou a ironií na straně druhé. Podobně protichůdný postoj dodnes tak dovedně jako zde neodráží žádné jiné srovnatelné dílo.

Manuskript byl v roce 1806 kvůli obavám, aby nepadl do rukou Francouzů, převezen ze zámku Ambras do Vídně. V roce 1936 byl zařazen do rukopisné sbírky rakouské národní knihovny, kde je uložen dodnes.

Severočeská vědecká knihovna vlastní faksimile kodexu, vydané v roce 1972. Jedná se o barevnou reprodukci původního dokumentu v plné velikosti a se všemi jeho specifiky.

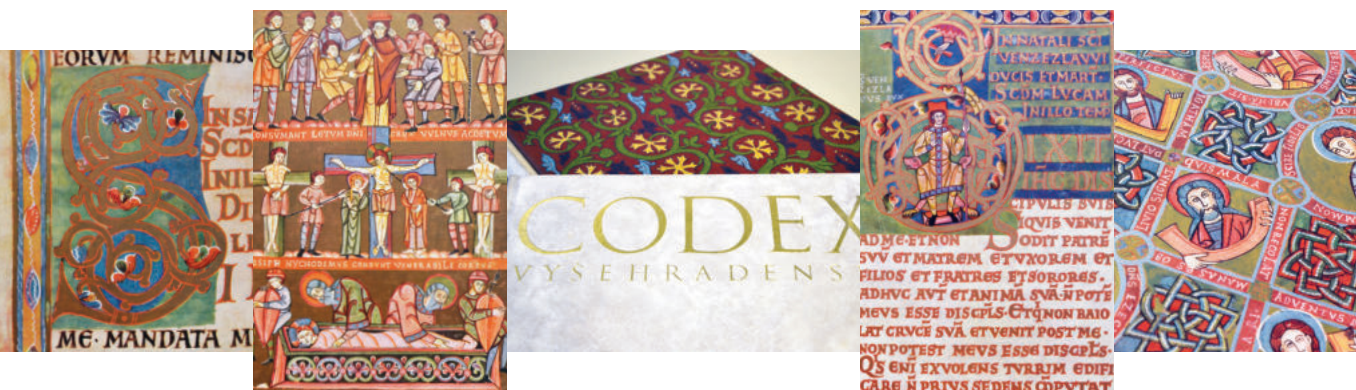
Codex vindobonensis, 1972. (6)

VYŠEHRADESKÝ KODEX

7

Vyšehradský kodex je asi nejvýznamnější a nejcennější rukopis uchovávaný na českém území. Bohatě iluminovaný románský evangelistář pravděpodobně vznikl u příležitosti korunovace přemyslovského knížete Vratislava II. na prvního českého krále Vratislava I. a byl mu během této události dne 15. června 1085 snad i předán (někteří badatelé se přiklání k roku korunovace 1086).

Původně kodex vznikl bez konkrétního určení. Později byla na objednávku z Čech spěšně dokončena přibližně poslední třetina rukopisu obsahující také čtení na svátek patrona Čech svatého Václava, které otevírá iniciála D s vyobrazením trůnícího knížete. Celá perikopa je psána zlatým písmem. Objednavatelem rukopisu mohl být sám Vratislav, stejně tak ale mohl být zprostředkovatelem některý církevní činitel z prostředí české kapituly či českých benediktinských klášterů.

Latinský rukopis je psán majuskulí na 108 pergamenových listech, naprostou většinu textu napsal jeden písař. Výzdobu kodexu tvoří celostránkové iluminace, iniciály a ornamentální bordury. Desky jsou potaženy tkaninou s vyšitými zelenými rozvilinami s lístky a kvítky. Zadní deska je potažena látkou, na níž je přišita mandorla s trůnícím a žehnajícím Kristem.

Od druhé poloviny 18. století je originál rukopisu uložen v pražském Klementinu (výjimkou byla poslední léta druhé světové války, kdy byl s dalšími cennými rukopisy uchovávan na hradě Karlštejně). Faksimilované vydání Vyšehradského kodexu si lze prohlédnout v Severočeské vědecké knihovně.

Codex Vyšehradensis, 1970. (7)

Satan zmiemur se
aby swodul
Satan Koz
mandiela
swietlasi obchaze
dawa dpu

to puzdeliwa
nesa szpugli
nie amfatic

bellanum
mum
Koz szpugli
mum
dpu szpugli giti

JENSKÝ KODEX

8

V ýznamný husitský rukopis vznikl v Čechách mezi lety 1490 až 1510. Obsahuje celkem 120 listů, 9 pergamenových a ostatní papírová folia. Kodex je souborem několika literárních textů a je psán česky a latinsky (fragment malé latinské antitezey). V mnoha případech vychází text na kroucených páskách přímo z úst postav a rukopis tak připomíná středověký komiks. Součástí konvolutu je i drobný inkunábulový tisk. Většina kodexu vznikla zásluhou Bohuslava z Čechtice (objednavatel, sestavovatel, autor největší části rukopisu).

Kodex je bohatě iluminovaný. Autorem nejlépe vyvedených iluminací byl Janíček Zmílelý z Písku (asi 30 miniatur). Další tři až čtyři iluminátoři byli členy jeho dílny, která pořídila i ornamentální výzdobu kodexu. Řada obrazů Jenského kodexu vešla v obecnou známost. Například ilustrace Žižka v čele vojsk byla otištěna na dvacetikorunové bankovce užívané před rokem 1989. Dobře známá je také scéna boje husitů s křížáky, na níž je krvelačnost a krutost křížáků zdůrazněna tělíčkem nemluvněte, které jeden z nich nese nabodnuté na svém kopí.

V první polovině 16. století opustil Jenský kodex za neznámých okolností Čechy a uložen byl v univerzitní knihovně v německé Jeně. Zpět do Čech se rukopis vrátil po více než 400 letech. V roce 1951 jej jako státní dar věnoval prezident NDR W. Pieck Československu. Dnes je Jenský kodex uložen ve sbírce rukopisů Knihovny Národního muzea.

V roce 2009 vyšlo faksimile kodexu, jež má ve svém fondu i Severočeská vědecká knihovna.

Jenský kodex, 2009. (8)

ZAKLÁDACÍ LISTINA UNIVERZITY KARLOVY

9

Pro českého a německého krále a římského císaře Karla IV. bylo vzdělání velmi důležité. Sám panovník získal velmi rozsáhlé vzdělání ve Francii. Po návratu do Čech v Praze založil podle vzoru univerzit v Paříži, Bologni a Neapoli centrum vzdělanosti celé říše – Univerzitu Karlovu. Její založení mělo zásadní význam pro rozvoj vzdělanosti v českých zemích.

Karlově žádosti o založení univerzity, kterou odeslal papeži Klimentovi VI. do Avignonu, trvala cesta několik měsíců. Žádost putovala z Německa do papežského paláce a zase zpět. Souhlas se zřízením pražské univerzity vydal papež dne 26. ledna 1347. Univerzita Karlova byla následně založena královskou listinou ze dne 7. dubna 1348. Oba dokumenty byly vyhotoveny ve dvou exemplářích, jeden pro univerzitu, druhý pro papežského arcibiskupa.

Papežská listina z ledna 1347 se ztratila na konci 2. světové války (dekret opatřený papežskou bulou se znovu objevil až v létě 2018). Tehdy byla ztracena i jedna ze zakládacích listin Karla IV. z dubna 1348, a to Karlův originál, univerzita vlastní arcibiskupský. Zmizely také další cenné dokumenty a archiválie, včetně středověkých žezel.

Originály obou listin jsou dnes uloženy v archivu Univerzity Karlovy.

Severočeská vědecká knihovna vlastní faksimile zakládací listiny Univerzity Karlovy ze 7. dubna 1348. Jde o věrnou kopii zahrnující i královskou pečeť.

KAREL IV. Carolus IV Rom. et Boëmiae Rex fundat Pragae Generale Studium et Doctoribus, Magistris, Scholaribus largitur privilegia et immunitates omnes, quibus Parisiense et Bononiense Studia gaudent, 1981. (9)

BIBLIOTHECA
Bibliotheca Stra-
sovienſis ;
Bibliothecario,
Et omnibus Straſovi-
enſis Eccleſiæ Pro-
feſſis ad obſervandum
praſcripta .

ŘÁD STRAHOVSKÉ KNIHOVNY

10

Strahovská knihovna je součástí Královské kanonie premonstrátů na Strahově. Ta byla v roce 1143 založena olomouckým biskupem Jindřichem Zdíkem za podpory pražských biskupů Jana a Oty a českého knížete a později krále Vladislava a jeho ženy Gertrudy.

Historie knihovny a jejich sbírek se začala psát společně se založením kláštera. V průběhu staletí klášter postihlo množství pohrom – požár, vojenská plenění, opuštění. Obnovitelem kláštera a jeho vzdělanosti byl pozdější pražský arcibiskup Jan Lohelius. Snahy jeho pokračovatelů o vybudování knihovny ale zmařil vpád švédských vojsk v roce 1648. Většina knižních sbírek se stala válečnou kořistí. Pro knihy nashromážděné po Vestfálském míru byl v 70. letech 17. století vybudován Teologický sál, zhruba v té době byl sepsán knihovní řád. Později byl vybudován sál Filosofický.

Po roce 1950 byly církevní řády rušeny a jejich majetek zabavován státem. Strahovská knihovna byla začleněna do nově vzniklého Památníku národního písemnictví. Po roce 1989 se klášter včetně knihovny vrátil do správy strahovských premonstrátů. Historická část knihovny zahrnuje kolem 200 000 svazků, z toho přes 3 000 vzácných rukopisů a 1 500 prvotisků.

Faksimile řádu Strahovské knihovny z roku 1672, které má Severočeská vědecká knihovna ve svém fondu, vydal Památník národního písemnictví v roce 1971.

Leges Bibliothecae Strahoviensis bibliothecario et omnibus Strahoviensis ecclesiae professis ad observandum praescriptae, 1971. (10)

Aries. leo. sagittarius. sunt calida et sicca colerica masculina. Orientalia.

Taurus. virgo. capricornus. sunt frigida et sicca melancolica femmina. Occidentalia.

Gemini. aquarius. libra. sunt calida et humida masculina sanguinea. meridionalia.

Cancer. scorpius. pisces. sunt frigida et humida fleumatica femmina. Septentrionalia.

PŘEBOHATÉ HODINKY VÉVODY Z BERRY

11

V pozdním středověku používali zbožní laikové rozměrem nevelké, ale bohatě iluminované knihy modliteb určených pro každou liturgickou hodinu dne. Označované byly také jako „hodinky“. Přebohaté hodinky vévody z Berry, francouzsky *Les Très riches heures du Duc de Berry*, jsou jedním z nejvýznamnějších iluminovaných rukopisů 15. století vůbec. Kolem roku 1410 je objednal vévoda Jan z Berry u Bratří z Limburka, malířů Hermana, Jana a Paula. V roce 1416, v době morové epidemie, vévoda z Berry i malíři ještě před dokončením díla zemřeli. Ve 40. letech 15. století v práci na rukopisu pokračoval anonymní malíř, podle některých odborníků z oblasti dějin umění jím mohl být Barthélemy d'Éyck. Knihu nakonec v letech 1485–1489 dokončil francouzský malíř Jean Colombe.

Rukopis má 416 stran, zhruba polovina z nich obsahuje celostránkové ilustrace. Skládá se z 206 folií velmi jemného pergamenu z telecí kůže, na nichž lze nalézt 66 velkých a 65 malých miniatur zdobených často vzácnými a nákladnými pigmenty a zlatem. Velikost dokumentu je 30 x 21,5 cm. Několik řezů do miniatur ale svědčí o tom, že původně byl větší. Přebohaté hodinky vévody z Berry jsou pro svůj neobvykle velký počet ilustrací jedním z umělecky nejbohatších pozdně středověkých iluminovaných rukopisů.

Originál je uložen v Musée Condé ve francouzském městě Chantilly. Faksimile rukopisu, vydané roku 1973 v Londýně, si lze prohlédnout v Severočeské vědecké knihovně.

Les tres riches heures du Duc de Berry, 1973. (11)

Má
základní práva
v Evropské Unii

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE

12

„Národy Evropy, vytvářející mezi sebou stále těsnější unii, se rozhodly sdílet mírovou budoucnost založenou na společných hodnotách. Unie, vědoma si svého duchovního a morálního dědictví, se zakládá na nedělitelných a všeobecných hodnotách lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity; spočívá na zásadách demokracie a právního státu.“

Listina základních práv Evropské unie, někdy též Charta základních práv, je dokument zakotvující základní práva při uskutečňování norem evropského práva. Dodržování lidských práv je považováno za jednu z hodnot, na níž je Evropská unie založena. Společná je všem členským státům. Listina byla slavnostně vyhlášena 7. prosince 2000, v závaznou platnost vešla spolu s Lisabonskou smlouvou, tj. 1. prosince 2009.

Mezi NEJ Severočeské vědecké knihovny patří kuriózní vydání Listiny základních práv Evropské unie z edice Mini-knihy. Svým rozměrem 3,2 x 2,5 cm se řadí k nejmenším knihám ústecké knihovny a ta je má ve svém fondu ve 23 jazykových mutacích. Přestože jsou knihy tak malé, že se vejdou do krabičky od zápalek, jsou čitelné a lze je tedy využít ke studiu.

Listina základních práv Evropské unie, 2008. (12)

L 64

IL

in der Tschechoſlawakey

G I V O C O DE GLI SCACCHI

Di Rui Lopez, Spagnuolo;

Nuouamente tradotto in lingua Italiana

da M. GIO. DOMENICO TARSIA.

A L L' E C C E L L E N T I S S I M O
S. I A C O P O B V O N C O M P A G N I
D V C A D I S O R A, E D' A R C E,

*Sig. d' Arpino, Marchese di Vignuola, Capitano Generale de gli
buomini d' arme del Re Cattolico nello Stato di Milano, e
Gouernator Generale di Santa Chiesa, &c.*

C O N P R I V I L E G I O.

I N V E N E T I A,
P r e s s o C o r n e l i o A r r i u a b e n e.

M D L X X I I I I.

IL GIOCO DE GLI SCACCHI

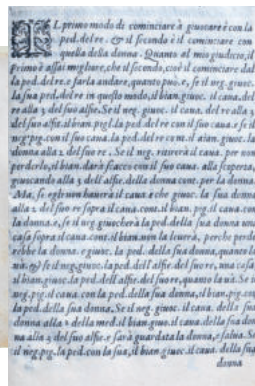
CHI

13

na

SIMO
GNI

erale de gli
ano, e

Dosud nejstarší knihou ve fondu Severočeské vědecké knihovny je italský překlad šachové příručky španělského kněze Ruy Lopéze de Segury, jehož jménem je v anglicky psané literatuře nazýváno jedno z nejčastěji hraných zahájení – tzv. španělská hra (angl. Ruy Lopez). Lopéz ze Segury bývá mnoha šachovými historiky považován za prvního neoficiálního mistra světa v šachu a za tvůrce šachové teorie. Tento slavný šachista, kterého oceňoval i španělský král Filip II., v roce 1560 porazil v Římě během své návštěvy Itálie tamní mistry, mezi něž patřil mj. římský právník Leonardo da Cutri, přezdívaný Il Puttino. Svou výhru nad ním Lopéz zopakoval v roce 1573. Další velký turnaj se konal na pozvání Filipa II. v letech 1574–1575 v El Escorial nedaleko Madridu. Lopéz se tentokrát umístil na třetím místě, když prohrál s Leonardem da Cutri a Paolem Boi. Na posledním, čtvrtém místě skončil Alfonso Cerón.

Roku 1561 Ruy Lopéz vydal první knihu o moderním šachu v Evropě. Jde o nejvýznamnější teoretické šachové dílo 16. století. Kniha Libro de la invención liberal y arte del ajadrez (Kniha o vynalézavosti a umění hry šachové) vychází z nových pravidel šachu. Lopéz klade důraz na sílu pěšcového středu a v zahájení se jako první zabývá tzv. gambity, poprvé je tu analyzována španělská hra a další zahájení, která byla později rozpracována moderními šachisty. Kniha se dočkala i několika překladů (italský, francouzský, německý).

Italský překlad Il givoco de gli scacchi byl vydán roku 1584 v Benátkách. Do fondu Severočeské vědecké knihovny se kniha dostala společně s další šachovou literaturou v letech 1947 a 1948. Pocházela z rozsáhlé sbírky německého šachového klubu, který v Ústí působil do roku 1945.

LOPEZ DE SEGURA, Ruy. Il givoco de gli scacchi, 1584. (13)

Et ie u dit. s. iehans. i. au
tre angle fort dexadit
dou ciel ouert dume nue. et
ot la terre dou ciel en uis son
chief. et sa face estoit cleire

LOTRINSKÁ APOKALYPSA

14

Zjevení svatého Jana neboli Apokalypsa je poslední knihou Nového zákona. Biblická kniha Zjevení byla věčným námětem křesťanského výtvarného umění a jedním z textů, které určovaly pohled na svět v pozdním středověku. Proto také v této době vzniklo velké množství rukopisů s tématy apokalypsy, zkázy a armagedonu. Někteří v knize Zjevení svatého Jana vidí poslední boj dobra se zlem, jiní věří, že obsahuje proroctví o konci lidské civilizace.

Lotrinská Apokalypsa je bohatě zdobený francouzský rukopis na pergamenu, který vznikl v první čtvrtině 14. století. Vyroběn byl pro měšťanského zákazníka v Metz (Mety). Rukopis je napsán ve starém lotrinském dialektu, jenž bývá označován slovem lorraine. Text utvořený ve dvou sloupcích uvozují zlacené iniciály. Apokalyptické události živě ilustruje 72 miniatur různých velikostí, vyvolávajících stejně silný dojem jako text.

Originál rukopisu je uložen v saské státní knihovně v Drážďanech. Faksimile z roku 1982, vázané v ovčí kůži zdobené ornamenty, je k nahlédnutí v Severočeské vědecké knihovně.

Lothringische Apokalypse, 1982. (14)

Schwarzjanzikl. 9.
Zinnbl.

Erdbeser = Rensch. 8.
Giesung = listj.

10.

Bettenien

Lentouiken

MATTIOLIHO HERBÁŘ

15

Mattioliho herbář je jednou z nejvýznamnějších botanických knih 16. století. Jeho autor, italský lékař a botanik Pietro Andrea Mattioli, v letech 1554–1564 působil v Praze jako osobní lékař arciknížete a českého místodržícího Ferdinanda Tyrolského.

Původně byl herbář napsán jako komentář spisu *De materia medica* významného antického lékaře a učenice Pedacia Dioskúrida z Anazarby. První verze herbáře vyšla italsky v roce 1544. Mattioli knihu posléze stále rozšiřoval a aktualizoval a v nových úpravách vydával pod názvem *Komentáře alias Herbáře*. Vedle italštiny vyšlo dílo i v dalších jazycích – latinsky, německy, česky, první české vydání vzniklo roku 1562 u tiskaře Jiřího Melantricha z Aventina. Pro území Čech byl dokonce herbář obohacen o některé rostliny z Podkrkonoší.

Herbář je doplněn nádhernými dřevoryty léčivých rostlin, česká a německá vydání obsahují i řadu vysoce kvalitních ilustrací. Štůčky, z nichž byly dřevoryty pro první české vydání tištěny, byly Mattioliho majetkem. Po svém odchodu na tyrolský zámek Ambras v roce 1564 je odvezl s sebou.

Severočeská vědecká knihovna vlastní druhé české vydání Mattioliho herbáře. Vyšlo v roce 1596 u Daniela Adama z Veleslavína. Dle německého vydání z Frankfurtu (1586) je upravil a doplnil profesor pražské univerzity a lékař Adam Hubert z Riesenpachu.

MATTIOLI, Pietro Andrea. Herbář jinak bylinář velmi užitečný, 1596. (15)

Ce qui
fame
Et pieue ql
aur et les.
uangeliste
senetie ceul
meurice. la
fie ceulx qu
mte et de p

ROHANOVY HODINKY

16

Knihy hodinek byly v době pozdního středověku velmi populární, i v 15. století byly navíc stále symbolem společenského postavení. Latinský iluminovaný rukopis Rohanových hodinek je dílem anonymního umělce, jehož identita je zahalena tajemstvím. Dle svého mistrovského díla bývá jmenován Mistrem Rohanem. Manuskript v gotickém stylu vznikl mezi lety 1430 a 1435. Hodinky pravděpodobně objednala Jolanta Aragonská, vévodkyně z Anjou, pro svého synovce Karla VII., francouzského dauphina.

Kniha obsahuje běžné kalendáře, modlitby a litanie. Každý měsíc v hodinkách Rohanových zobrazuje i odpovídající znamení zvěrokruhu, seznam svatých dnů a miniaturní scénu práce, která se obvykle provádí v daném měsíci. Kniha není úplná (nebo nebyla dokončena), poslední je Stabat Mater.

Bohatě iluminované dílo obsahuje 239 pergamenových folií (několik folií chybí). Kromě 11 listů s celostránkovými iluminacemi jsou okraje knihy zdobeny starozákonními miniaturami s titulky ve staré francouzštině (tvoří tak jakousi druhou knihu, tzv. bibli moralisée). Celostránkové iluminace jsou známé pro velmi emocionální a dramatické ztvárnění muk Kristových a žalu Panny Marie. Velkou část knihy iluminovali pomocníci v mistrově dílně.

Severočeská vědecká knihovna má ve svém fondu faksimile rukopisu, jehož originál je uložen ve francouzské národní knihovně v Paříži.

The Rohan book of hours, 1973. (16)

ATLAS VELKÉHO KURFIŘTA

17

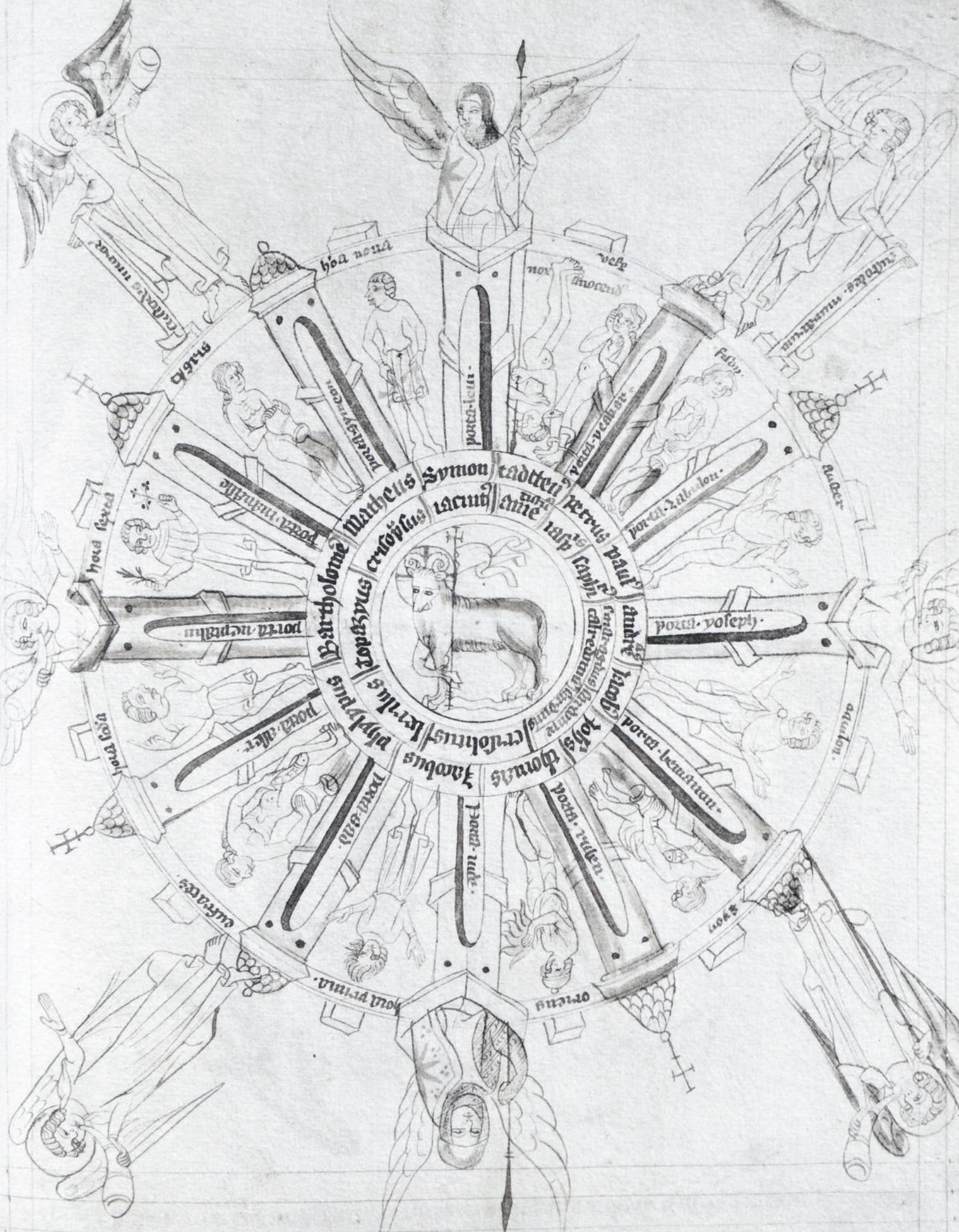
Atlas Velkého kurfiřta je jedním z nejcennějších kartografických dokumentů. Dílo monumentálních rozměrů získal darem Friedrich Vilém I. Braniborský (1620–1688), známý také jako Velký kurfiřt, od hraběte Johanna Moritze z Nassau-Siegen (1604–1679). Atlas byl vytvořen v Amsterdamu kolem roku 1661, přesné datum jeho tisku ani předání však není známo. Nástěnné mapy zlatého věku nizozemské kartografie v té době zdobily zdi radnic, zámků, domů či kanceláří. Sloužily hlavně k reprezentativním účelům, jejich grafické zpracování proto bylo propracováno do posledního detailu.

Atlas na první pohled zaujme hlavně působivými rozměry. V roce 1893 byl na světovém veletrhu v Chicagu označen za „největší knihu světa“ – originál po otevření měří 220 x 170 cm, šířka hřbetu je 20 cm, váží 125 kg. Obsahuje 35 nástěnných map, 18 námořních map sloučených do tří listů a rozsáhlé vícejazyčné mapové legendy. Na výrobě knihy se podílelo několik předních amsterodamských kartografických dílen. Sedmnáct map vytvořil Joan Blaeu, tři pocházejí z dílny Nicolase Vischera, další dílny přispěly mapou jednou či dvěma. Dvě mapy (Braniborsko, Prusko) jsou ručně kresleny, ostatní jsou vyrobeny jako mědirytiny, částečně byl použit lept. Vazbu tvoří dubové desky pokryté hovězí kůží a opatřené uměleckým mosazným kováním se třemi masivními sponami. Přední stranu nechal Johann Moritz ozdobit erbem se zvýrazněným osmibodovým maltézským křížem.

K zajímavostem Severočeské vědecké knihovny patří faksimile tohoto nádherného atlasu. Vyšlo v roce 1971 ve Stuttgartu a od originálů, které uchovávají knihovny v Londýně, Berlíně a Rostocku, se liší velikostí. Je asi třikrát menší (82 x 57 cm), přesto je svou hmotností kolem 20 kg nejtěžší knihou ve fondu.

Serenissimo, potentissimo, principi Friderico Wilhelmo, dei gratia, Marchioni Brandenburgico, 1971. (17)

VELISLAVOVA BIBLE

18

Mezi nejobsáhlejší a nejzajímavější obrazové manuskripty středověké střední Evropy patří Velislavova bible. Jedná se o rukopis českého původu, jenž vznikl v laické světské dílně kolem poloviny 14. století. Vytvořen byl zřejmě na objednávku kanovníka Velislava, který je v díle vyobrazen na foliu 188r, jak klečí před sochou sv. Kateřiny, patronky teologů a filozofů. Manuskript obsahuje biblické knihy Genesis, Exodus, Daniel, Soudců – Samson, Judit, christologický cyklus, Apokalypsu, Skutky apoštolské, cyklus o Antikristovi (není z bible) a navíc cyklus o českých patronkách sv. Václavu a sv. Ludmile se čtyřmi vsunutými výjevy ze života sv. Klimenta.

Výzdobu, na níž pracovalo několik malířů, lze připodobnit ke komiksu. Většina obrazů je doplněna popisky, většinou jde o jednotlivé verše z bible a označení jednajících osob. Perem kreslené ilustrace pokrývají strany ve dvou pásech nad sebou, výjimečně jako celostránkové obrazy. Kolorovány byly až nakonec, barevné tóny jsou využívány symbolicky a dekorativně (příroda zeleně, zvířata modře, Judit např. červeně). Původně rukopis čítal kolem osmi set ilustrací, do současnosti se jich dochovalo 747.

Originál, který byl dříve v majetku pražské lobkovické knihovny, je dnes uložen v Národní knihovně České republiky. Severočeská vědecká knihovna ve svém fondu vlastní černobílou kopii originálu, vydanou v roce 1970 v Praze.

Velislav Biblia Picta, 1970. (18)

VISCONTIHO HODINKY

19

Každá rukopisná kniha hodinek je jedinečná, třebaže většina z nich obsahuje obdobnou sbírku textů, modliteb a žalmů, často i určitý typ výzdoby. Knihy hodinek pro bohaté mecenáše představovaly zcela osobní modlitební knihy, byly bohatě iluminované a kromě obvyklých výjevů spojených se svatou rodinou pojednávaly o tématech pomíjivosti lidského života.

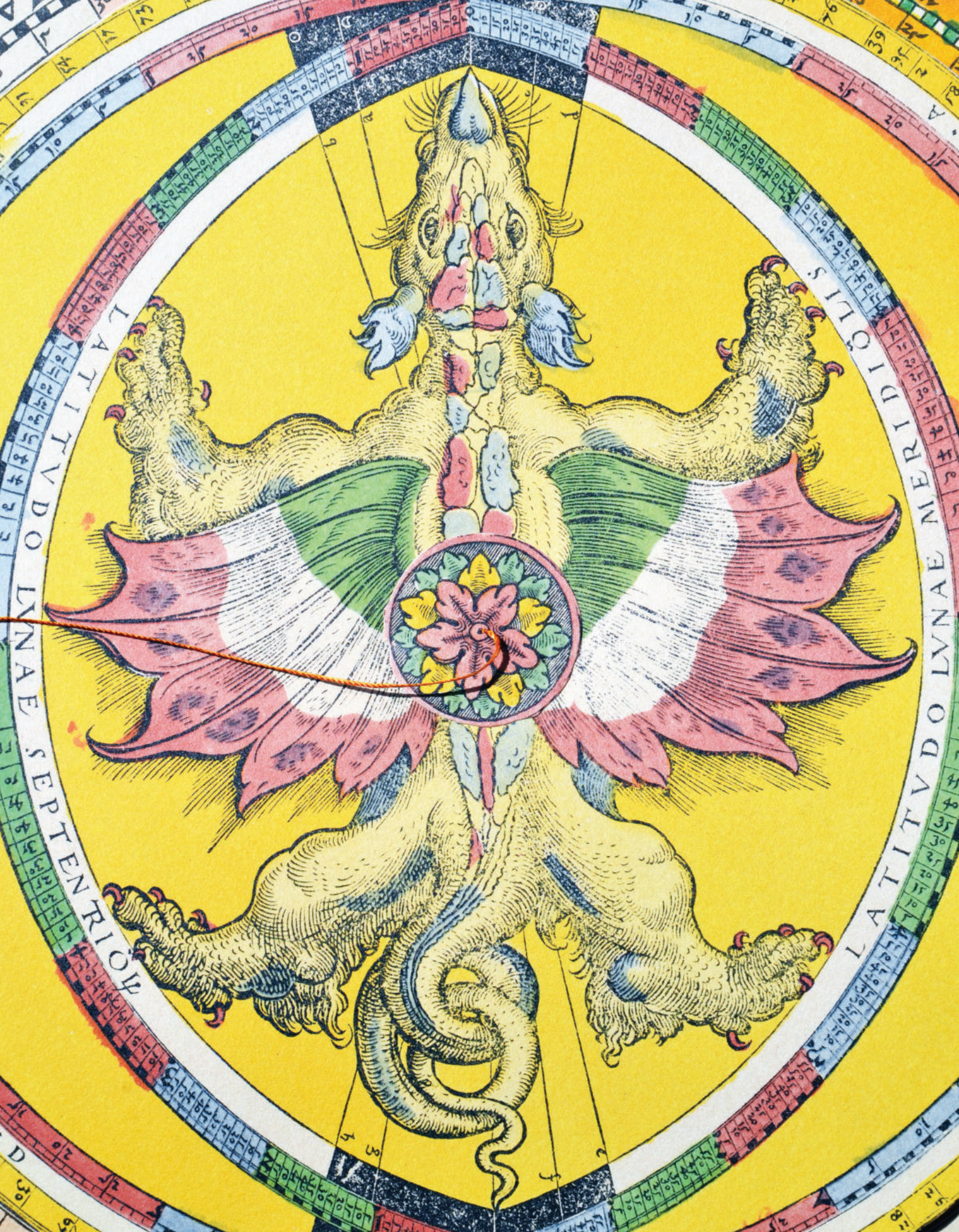
Iluminované hodinky pro vévodu Giana Galeazza Viscontiho, vládce Milána, vznikly koncem 14. století v Itálii. Definitivní podobu ale rukopis získal až po Viscontiho smrti roku 1402, kdy se vlastníkem díla stal vévodův syn Filippo Maria a nechal jej dokončit. Autorství textu je připisováno Frate Amedeovi, umělecká stránka rukopisu je dílem dvou italských mistrů iluminace. Jako první na manuskriptu pracoval Giovannino dei Grassi, po jeho smrti s pověřením Filippa Maria Viscontiho dílo dovršil Belbello de Pavia.

Latinský rukopis se skládá z 636 stran, psán je gotickou miniskulí na pergamenu a ilustrován nádhernými miniaturami, a to i celostránkovými. Miniatury jsou malovány zářivými barvami a inkoustem. Pigment použitý pro modrou barvu obsahoval vzácný lazurit smíchaný s arabskou gumou. Při tvorbě knihy bylo použito také stříbro a tři typy zlata, včetně zlaté emulze a plátkového zlata.

V Severočeské vědecké knihovně si lze prohlédnout faksimile rukopisu, jehož originál je uložen v italské národní knihovně ve Florencii.

The Visconti hours, 1972. (19)

ASTRONOMICUM CAESAREUM

20

Německý humanista Petr Apian, známý také jako Petrus Apianus (latinizovaná verze rodného jména Peter Bienewitz), se narodil kolem roku 1495 nebo 1501 v německém Leisingu, zemřel roku 1552 v Ingolstadt. Apian proslul v několika oborech, věnoval se matematice, kartografii, astronomii a astrologii, v nichž publikoval několik prací. V roce 1540 vydal *Astronomicum Caesareum*, jedno ze svých nejznámějších děl. Věnováno bylo římskému císaři Karlu V. Habsburskému, který Apiana již dříve povýšil do rytířského stavu, později jej jmenoval svým dvorním matematikem a tisk knihy financoval.

Astronomicum Caesareum shrnuje Apianovy znalosti o astronomických nástrojích a astronomii samotné. Známe je hlavně pro svou vizuální přitažlivost a právem patří mezi nejkrásnější knihy o astronomii, jež kdy byly publikovány. Dílo popisuje mechaniku geocentrického vesmíru v souladu s ptolemaiovskou teorií hvězdných pohybů. Obsahuje důmyslně konstruované otočné papírové disky (tzv. volvelle), které umožňují výpočet dat, polohy konstelací planet a jiných astronomických jevů. Dle Apiana trvala výroba ručně malovaných otočných diagramů zhruba měsíc.

Severočeská vědecká knihovna má ve svém fondu faksimile Apianova *Astronomicum Caesareum* vydané v roce 1967 v Lipsku.

WATTENBERG, Diedrich. Peter Apianus und sein *Astronomicum Caesareum*, 1967. (20)

KNIHOVNY
ÚSTECKÉHO
KRAJE
V NOVÉM
MILÉNIU

KNIHOVNY ÚSTECKÉHO KRAJE V NOVÉM MILÉNIU

MĚSTSKÁ KNIHOVNA DĚČÍN

Knihovna je první administrativní a digitální úprava historického knižního prostředí pro veškeré služby a publikace pro celý děčínský územní celek.

TEPLICE

Knihovna je první administrativní a digitální úprava historického knižního prostředí pro veškeré služby a publikace pro celý teplický územní celek.

STATISTIKA KNIHOVEN 2018				
Podle okresu	Podle počtu knihovníků	% knihovníků v zahraničí	Podle fyzické velikosti knihovny	Podle počtu knihovníků
54 160	9 500	11,8	100 000	201 962

KNIHOVNY ÚSTECKÉHO KRAJE V NOVÉM MILÉNIU

DĚČÍNSKO

MĚSTSKÁ KNIHOVNA LOVOISICE

Knihovna je první administrativní a digitální úprava historického knižního prostředí pro veškeré služby a publikace pro celý lovošický územní celek.

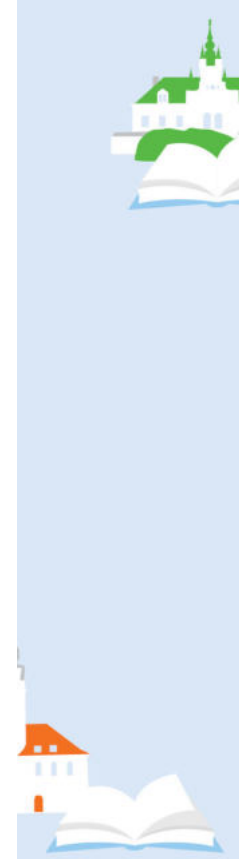

STATISTIKA KNIHOVEN 2018				
Podle okresu	Podle počtu knihovníků	% knihovníků v zahraničí	Podle fyzické velikosti knihovny	Podle počtu knihovníků
5 801	1 101	18,8	100 000	85 000

Kniha napříč historií zaznamenává vývoj regionálního knihovnictví a podává dosud nejucelnějším soupis veřejných knihoven Ústeckého kraje. Severočeská vědecká knihovna ji za podpory Ústeckého kraje vydala při příležitosti stého výročí prvního českého knihovního zákona.

Bohatě obrazově vybavená publikace ve fotografiích, textech a dokumentech představuje malé i větší knihovny, jejichž nejdůležitější dějinné milníky zaznamenává od počátku do současnosti. Vedle knihovnictví se kniha zabývá i lokální historií a dává nahlédnout do měst a obcí, v nichž knihovny sídlí. Čtenář tak může sledovat vývoj a postupnou přeměnu knihoven a zároveň se dozvědět více o jedinečných místech Ústeckého kraje.

Zvědavý čtenář má možnost si knihu vypůjčit či prolistovat nejen v Severočeské vědecké knihovně, ale i v dalších knihovnách v kraji.

tenuabitur. dies mei breuiab
michi super est sepulchrum.
7 in amaritudinibus moratur. c
libera me domine et pone me

POUŽITÁ LITERATURA

PRIMÁRNÍ LITERATURA

- (1)** AUDUBON, John James. The birds of America: from original drawings: eine Auswahl von 20 Tafeln als Faksimileausgabe im Lichtdruck. Leipzig: Edition Leipzig, 1972.
AUDUBON, John James. The birds of America: from original drawings: eine Auswahl von 20 querformatigen Tafeln als Faksimile in Lichtdruck. Leipzig: Edition Leipzig, 1973.
- (2)** Biblia pauperum. Apocalypsis: Die Weimarer Handschrift. Leipzig: Edition Leipzig, 1977.
- (3)** Biblí Svatá to jest všechna Svatá Písma Starého i Nového Zákona. Třebíč: J. Lorenz, 1913.
- (4)** Biblí Kralická. Díl 1, Čtyři evangelia. Praha: Pícka Jaroslav, 1936.
- (5)** Die catholische Straßburger Bibel, oder, Heilige Schrift Alten und Neuen Testaments: nach der gemeinen Lateinischen und von der heiligen Kirchen bewehrten Übersetzung. Strasburg: Simon Kürßner, 1734.
- (6)** Codex vindobonensis: vollständige Faksimile-Ausgabe des Codex vindobonensis S.N. 2652 der Österreichischen Nationalbibliothek. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1972.
- (7)** Codex Vyšehradensis: [1085]. 1. úplné faksimilované vyd. s komentářem ve zvláštním svazku. Praha: Pragopress, 1970.
- (8)** Jenský kodex. Praha: Gallery, 2009. ISBN 978-80-86990-96-5.
- (9)** KAREL IV. Carolus IV Rom. et Boëmiae Rex fundat Pragae Generale Studium et Doctoribus, Magistris, Scholaribus largitur privilegia et immunitates omnes, quibus Parisiense et Bononiense Studia gaudent: faksimile zakládací listiny Univerzity Karlovy. Praha: Pressfoto, 1981.
- (10)** Leges Bibliothecae Strahoviensis bibliothecario et omnibus Strahoviensis ecclesiae professis ad observandum praescriptae: řád Strahovské knihovny 1672. Praha: Památník národního písemnictví, 1971.
- (11)** Les tres riches heures du Duc de Berry: Musée Condé, Chantilly. London: Thames and Hudson, 1973. ISBN 0-500-23119-2.
- (12)** Listina základních práv Evropské unie. Paris: Biotop, 2008. Mini-knihy. ISBN 978-2-84400-418-5.
- (13)** LOPEZ DE SEGURA, Ruy. Il givoco de gli scacchi. Venetia: [s.n.], 1584.
- (14)** Lothringische Apokalypse: das Manuscript Oc. 50 aus dem Bestand der Sächsischen Landesbibliothek Dresden. Leipzig: Edition Leipzig, 1982.
Lothringische Apokalypse: das Manuscript Oc. 50 auf dem Bestand der Sächsischen Landesbibliothek Dresden: [Kommentar]. Leipzig: Edition Leipzig, 1982.
- (15)** MATTIOLI, Pietro Andrea. Herbář jinak bylinář velmi užitečný. Praha: Daniel Adam z Veleslavína, 1596.
- (16)** The Rohan book of hours: bibliotheque nationale, Paris. London: Thames and Hudson, 1973. ISBN 0-500-23189-3.
- (17)** Serenissimo, potentissimo, principi Friderico Wilhelmo, dei gratia, Marchioni Brandenburgico: Sac. Rom. Imp. Archicamerario, et principi Electori. Stuttgart: Belser, 1971.
- (18)** Velislai Biblia Picta. Praha: Pragopress, 1970.
- (19)** The Visconti hours: biblioteca nazionale, Florence. London: Thames and Hudson, 1972. ISBN 0-500-23172-9.
- (20)** WATTENBERG, Diedrich. Peter Apianus und sein Astronomicum Caesareum. Leipzig: Edition Leipzig, 1967.
- (21)** Knihovny Ústeckého kraje v novém miléniu. Ústí nad Labem: Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, 2019. ISBN 978-80-7055-235-3.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- (abr). 60 let ústecké knihovny (1945–2005): zajímavé knihy v ústecké knihovně. Nové ústecké přehledy. 2005, 8(7/8), 62–63. ISSN 1213-2748.
- Armand Gaston Maximilien de Rohan. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. 2020 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Armand_Gaston_Maximilien_de_Rohan
- Biblia pauperum. Wikipedia: otevřená encyklopedie [online]. 2020 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Biblia_pauperum
- Bible. Wikipedia: otevřená encyklopedie [online]. 2020 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Bible#Z%C3%A1vazn%C3%BD_soubor_knih_\(k%C3%A1non\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Bible#Z%C3%A1vazn%C3%BD_soubor_knih_(k%C3%A1non))
- Bible Kralická. Wikipedia: otevřená encyklopedie [online]. 2020 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bible_kralick%C3%A1
- BOHATCOVÁ, Mirjam. Česká kniha v proměnách staletí. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-131-0.
- BROŽEK, Aleš. Vzácná šachová literatura. Čtenář. 2014, 66(2), 61. ISSN 0011-2321.
- CEJPEK, Jiří. Dějiny knihoven a knihovnictví. 2. dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0323-3.
- DRAXLER, Sonja a Max E. LIPPITSCH. Peter Apian and his Astronomicum caesareum. Proc. 2nd EHoP Conf. [online]. 2012, 31–46 [cit. 2020-07-12]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Max_Lippitsch/publication/273138051_Peter_Apian_and_his_Astronomicum_caesareum/links/56632b3a-08ae192bbf8eee55.pdf
- Encyklopedie knihy: encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku [online]. Praha: Knihovna AV ČR, v. v. i., c2020 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z: <https://www.encyklopedieknihy.cz>
- FORMÁNEK, Bedřich. Malá encyklopedie šachu. Praha: Práce, 1989.
- GINGERICH, Owen. Apianus's Astronomicum Caesaerum and its Leipzig facsimile. Journal for the History of Astronomy. 1971, 2(3), 168–177. ISSN 0021-8286.
- HART-DAVIS, Duff. John James Audubon: nejslavnější atlas ptáků. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB art, 2005. ISBN 80-7341-554-2.
- HEJNOVÁ, Miroslava. Pietro Andrea Mattioli 1501–1578: u příležitosti 500. výročí narození. Praha: Národní knihovna České republiky, 2001. ISBN 80-7050-388-2.

- Jenský kodex. Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. 2020 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jensk%C3%BD_kodex
- John James Audubon's Birds of America. Audubon [online]. USA: National Audubon Society, c2016–2020 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.audubon.org/birds-of-america>
- KNEIDL, Pravoslav. Z historie evropské knihy: po stopách knih, knihtisku a knihoven. Praha: Svoboda, 1989. ISBN 80-205-0093-6.
- Knihovní fondy – Strahovský klášter. Strahovský klášter [online]. c2016 [cit. 2020-06-12]. Dostupné z: <https://www.strahovskyclaaster.cz/knihovni-fondy>
- Les Très Riches Heures du duc de Berry. Wikipédia: L'encyclopédie libre [online]. 2020 [cit. 2020-06-12]. Dostupné z: https://fr.wikipedia.org/wiki/Les_Tr%C3%A8s_Riches_Heures_du_duc_de_Berry
- Mentelin-Bibel. Wikipedia: die freie Enzyklopädie [online]. 2020 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: <https://de.wikipedia.org/wiki/Mentelin-Bibel>
- PERKNEROVÁ, Kateřina a Jan ROYT. Historik Jan Royt: Nález zakládací listiny Univerzity Karlovy je zázrak. Denik.cz [online]. 30. 12. 2018 [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/historik-umeni-royt-nalez-zakladaci-listiny-univerzity-karlovy-je-skoro-zazrak-20181229.html
- PEŠEK, Jiří. Mattioliho Herbář. In: Jiří Melantrich z Aventýna: příběh pražského arcibiskupa. Praha: Melantrich, 1991, s. 18–22. Slovo k historii.
- SCHILLING, Ernst-J. Der Atlas des Großen Kurfürsten („Mauritsatlas“). Aus Heimatbrief-Ausgabe [online]. 2010, (1), 36 [cit. 2020-07-05]. Dostupné z: <https://oststernberg.de/beitraege/2010/der-atlas-des-grossen-kurfuersten-mauritsatlas>
- SPUNAR, Pavel. Kultura českého středověku. Praha: Odeon, 1987.
- VOIT, Petr. Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století. Praha: Libri ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově, 2006. Bibliotheca Strahoviensis. Series monographica. ISBN 80-7277-312-7.
- ŽÁGORA, Marek. Nejkrásnější středověké rukopisy X. – Velislavova bible. Stavitelé katedrál [online]. c2008 [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: <http://www.stavitele-katedral.cz/nejkrasnejsi-stredoveke-rukopisy-x-%E2%80%93-velislavova-bible/>

VYOBRAZENÍ

str. 2 **Astronomicum Caesareum** (20)

str. 3 **Biblia Pauperum Apocalypsis: Výmarský rukopis** (2)

str. 4 **Die Catholische Strassburger Bibel** (5)

str. 5 **Codex Vindobonensis 2652** (6)

str. 6–7 **Birds Of America** (1)

str. 8 **Atlas velkého kurfiřta** (17)

str. 9 **Jenský kodex** (8)

str. 63 **Viscontiho hodinky** (19)

str. 64 **Přebohaté hodinky vévody z Berry** (11)

str. 65 **Rohanovy hodinky** (16)

str. 66 **Astronomicum Caesareum** (20)

str. 67 **Přebohaté hodinky vévody z Berry** (11)

str. 68–69 **Birds Of America** (1)

str. 70 **Vyšehradský kodex** (7)

str. 71 **Atlas velkého kurfiřta** (17)

OMNIBUS

Que la mesmee pharaon
enchaloit les filz israhel. Sene
he les deables qui chaloit les filz de
dieu par le monde.

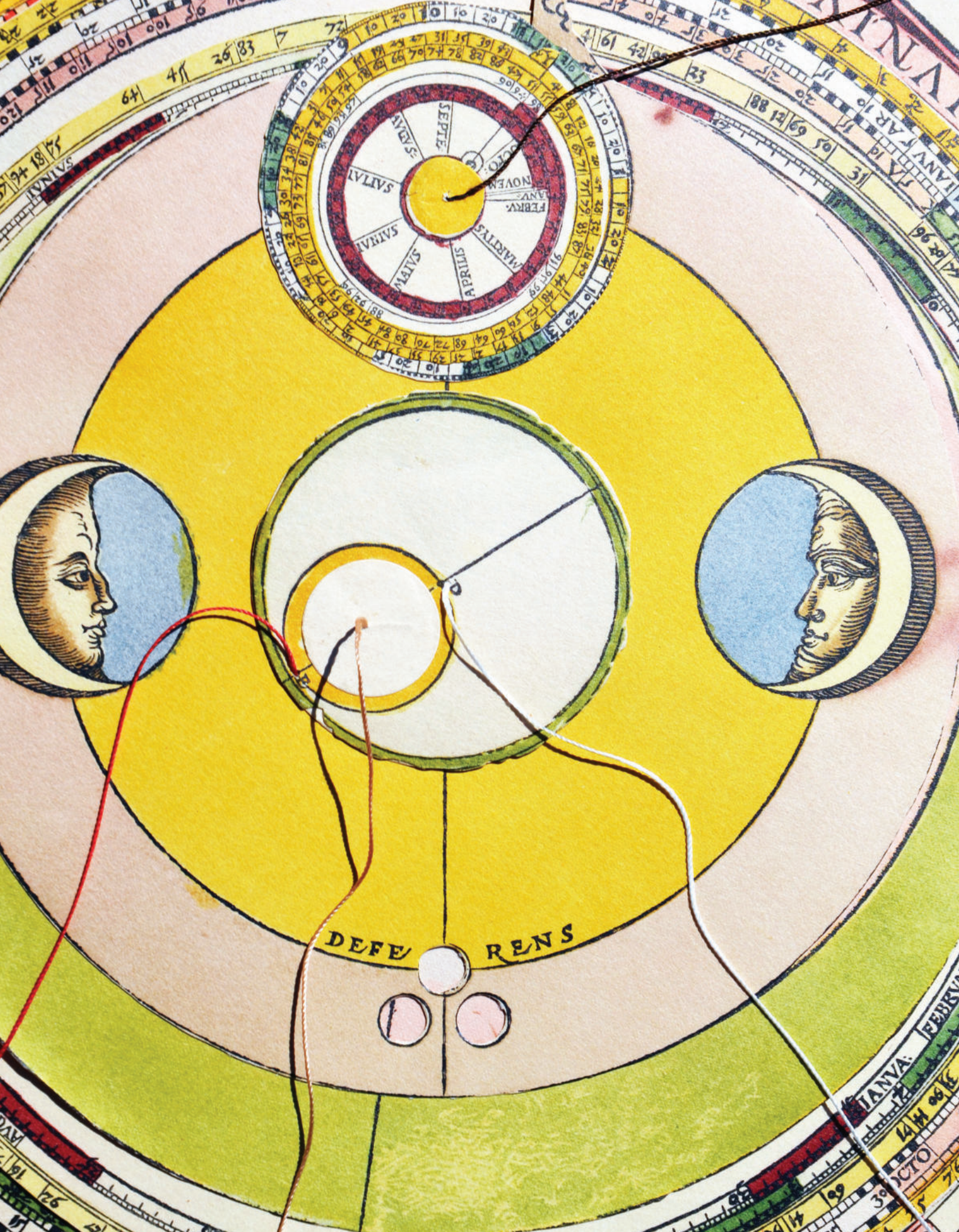
sicut lac multasti me: et sicut case-
um me coagulasti: pelle et car-
nibus uestisti me: ossibus et nei-
uis contregisti me. Vitam et mi-
sericordiam tribuisti michi: et ui-
sificatio tua custodiuit spiritum meum.

Heu michi domine quia peccavi nimis
in uita mea. quid faciam miser ubi fu-
giam nisi ad te deus meus miserere mei.

Dum ueneris in nouissimo die.

Anima mea turbata est ualde sed
tu domine succurre ei. Dum uenis in no-
uissimo die.

In loco pasce.

Omnis
labia me
a aperies.

Estos meum annu
ciabit laudem tuam.

Deus in adiuto
rium meum

intercede

Domine ad adiu
uandum me festina.

Black Vulture or Carrion Crow.

GERMANICUM

BALTICUM

Vulgo

Vulgo

De Oost Zee

De Noord Zee

Hollan

ANUS BRITANNICUS

GERMANIA

EUROPA

FRANCIA

ITALIA

GERMANIA

EUROPA

FRANCIA

ITALIA

GALLICUM MARE

MARE LIGUSTICUM

GOLFO DI

Minorca

MARE

MARE

VENETI

SARDUUM

TYR HENUM

SEPE IN

PO

MARE IONIAM

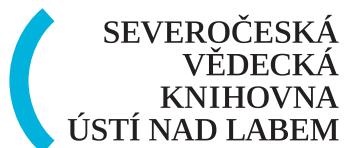
MARE ADRIACUM

BARRIBARRIA

FRI

MARE

DVACET PLUS JEDNA
NEJ Severočeské vědecké knihovny
katalog výstavy

Vydala Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem,
příspěvková organizace,
W. Churchilla 3, Ústí nad Labem
v roce 2020, jako e-kniha 2022

Vydání první
Veškerá práva vyhrazena

Text: Jana Bednářová
Redakce a úvodní slovo: Zdenka Andree
Korektury: Zdenka Andree, Lenka Štolfová

Grafická úprava a sazba: Václav Školoud

Tisk: Tisk Horák, a. s., Ústí nad Labem

ISBN 978-80-7055-248-3 (tištěná)
ISBN 978-80-7055-285-8 (pdf)

